

Universele mensenrechten vergen Westerse daadkracht

Marc De Vos

Directeur

Itinera Institute

Deze week stond het Westen eendrachtig moreel verontwaardigd bij de racistische diatriben van de Iraanse president Ahmadinijad op wat moest doorgaan voor een antiracismeconferentie van de Verenigde Naties. Ik deel die verontwaardiging, maar vind ze redelijk huichelachtig. Niet omdat de aanwezigheid van Ahmadinijad op de wereldhoogmis van het antiracisme even absurd is als die van een neonazi op een Holocaustherdenking, om bij de platste vergelijking te blijven. Dat wisten we op voorhand en vele westerse landen zijn – anders dan België – wijselijk weggebleven om Iran de symbolische geloofwaardigheid van een wereldbühne niet te gunnen.

Mijn ambivalentie tegenover de westerse verontwaardiging gaat dieper. Ik doe niet mee met hen die Ahmadinijad minimaliseren als een dulle tribunespeler voor de eigen achterban. Ik neem zijn woorden ernstig. Ze vertalen een diepe kloof tussen wat enerzijds het Westen en anderzijds sommige landen of strekkingen in de Moslimwereld als 'discriminatie' aanzien. Die kloof verscheurt het hele terrein van de mensenrechten.

Een maand geleden stemde de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties een resolutie tegen belasting van godsdiensten. Ingediend door Pakistan – een bekend modelland van tolerantie en mensenrechten – trekt de resolutie onvervalst de kaart van de moslimverontwaardiging. Er is geweeeklaag over zogenaamde "pogingen om de Islam te identificeren met terrorisme, geweld en schending van mensenrechten". Het lot van moslimminderheden wordt aangeklaagd. Religiekritiek wordt als lastering bestempeld. De resolutie werd gestemd door een meerheid van moslimlanden en Afrikaanse landen

Universele mensenrechten vergen Westerse daadkracht

tegen een minderheid van Westerse landen.

Wie kan dus nog zeggen dat mensenrechten universeel zijn? De bittere realiteit is dat sommige basisrechten die de mensheid via de Verenigde Naties en andere organen sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog heeft gepropageerd, door belangrijke strekkingen in de Moslimwereld niet als mensenrechten maar als westerse rechten worden beschouwd. Die mondiale verdeeldheid komt meer en meer tot uiting, in de Verenigde Naties zelf, maar ook in de westerse landen naarmate die etnisch en religieus verkleuren.

Dat brengt mij tot het recente charmeoffensief van president Obama in de Moslimwereld. Ziedaar de Grote Communicator die via internetboodschappen en het spreekgestoelte van het Turkse parlement de hele Moslimwereld de hand reikt, die respect predikt, belooft te luisteren en die misverstanden wil overbruggen – stuk voor stuk citaten. Allemaal roerende voornemens en een welgekomen toonverandering ten aanzien van de oorlogsretoriek van de Bush-jaren. Maar tussen droom en daad staan wetten en praktische bezwaren, wist al de nuchtere Vlaming Willem Elsschot. En die realiteit is heel wat minder rooskleurig.

Obama looft Turkije als een seculiere democratie die hij als een

“

De diplomatieke boodschap die presidentprediker Obama verkondigt, heeft een groot illusiegehalte. Zoete retoriek zal voor harde werkelijkheid moeten wijken.

strategische partner voor de VS zeer graag in de Europese Unie zou zien. Maar elke waarnemer kent de diepe en aanhoudende spanning tussen de seculiere staatsmissie van de Turkse republiek en het religieuze DNA van een groot deel van de Turkse moslimbevolking. Turkije is een seriebeklaagde van het Europese mensenrechtentribunaal in Straatsburg. De huidige Turkse regering rijdt nationaal een parcours van zachte islamisering. Amper een week geleden werden tientallen seculiere leiders, waaronder intellectuelen en mediafiguren, opgepakt wegens vermeende samenzwering. Internationaal pleit premier Erdogan tegen verwestering van de Turkse diaspora in de Europese Unie, voor Hamas en voor een civiel kernprogramma van Iran.

„ Dan zijn er nog Afghanistan en Pakistan, die andere strategische moslimlanden waar de VS stabiliteit en verzoening met het Westen wil realiseren. De afgelopen weken werd in Afghanistan een wet gestemd die verkrachting in het huwelijk toelaat, terwijl de Pakistaanse regering formeel de Sharia heeft opgelegd in regio's waar de Taliban de plak zwaait. Mensenrechten iemand?

Ik ben zeer bekommerd over het grote illusiegehalte van de diplomatieke boodschap die presidentprediker Obama verkondigt. Denk maar aan de vrome wens om de wereld van kernwapens te verlossen. In Iran en Noord-Korea zijn ze nog niet gekomen van het lachen. Zoete retoriek zal voor harde werkelijkheid moeten wijken.

Universele mensenrechten vergen Westerse daadkracht

Respect en luisteren zijn niet hetzelfde als plooiën. We zullen snel merken dat het Westen echt de daad bij het woord zal moeten voegen om een resultaat te behalen dat niet gelijk staat met de nederlaag. Maar hebben de VS en hun president wel nog voldoende daadkracht, ondanks de crisis en ondanks het trauma van Irak? Vele westerse bondgenoten, België inclusief, hebben die alvast niet.

Marc De Vos

Directeur van het Itinera Institute
Docent UGent

Verschenen als column in De Standaard van 24 april 2009.

Onafhankelijke denktank en doetank voor duurzame economische groei en sociale bescherming.
"Think-tank" et "do-tank" indépendant pour une croissance économique et une protection sociale durables.

Itinera Institute VZW-ASBL

Boulevard Leopold II Laan 184d - B-1080 Brussel - Bruxelles

T +32 2 412 02 62 - F +32 2 412 02 69

info@itinerainstitute.org www.itinerainstitute.org